

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง (PBL)

*ขมาภรณ์ ศรีไธสง

1. ความหมาย และความเป็นมาของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมาย

เศรษฐกิจพอเพียง คือหลักการดำเนินชีวิตโดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9)

ความเป็นมา

“เศรษฐกิจพอเพียง” เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อ วันที่ 18 กรกฎาคม 2517 โดยเริ่มต้นจากพระบรมราโชวาทในของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย (รัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาประเทศแบบสร้างพื้นฐานคือ “ความพอมีพอกิน พอใช้”

พ.ศ. 2540 เกิดปัญหาวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พระราชทานพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง เพื่อแนวทางแก้ปัญหาให้กับประเทศ และประชาชนเริ่มรู้จักและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการเชิดชูจากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยนายโคฟี อันนัน ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ องค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล The Human Development Lifetime Achievement Award พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ และ สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้น

2. องค์ประกอบของหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3 คุณลักษณะสำคัญ ที่เป็นแนวทางปฏิบัติให้ดำเนินชีวิตไปในทางสายกลาง เน้นการพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับวิถีชีวิตเรียบง่ายของคนไทย สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร และประเทศ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลว่าทำอะไร เพื่ออะไร โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

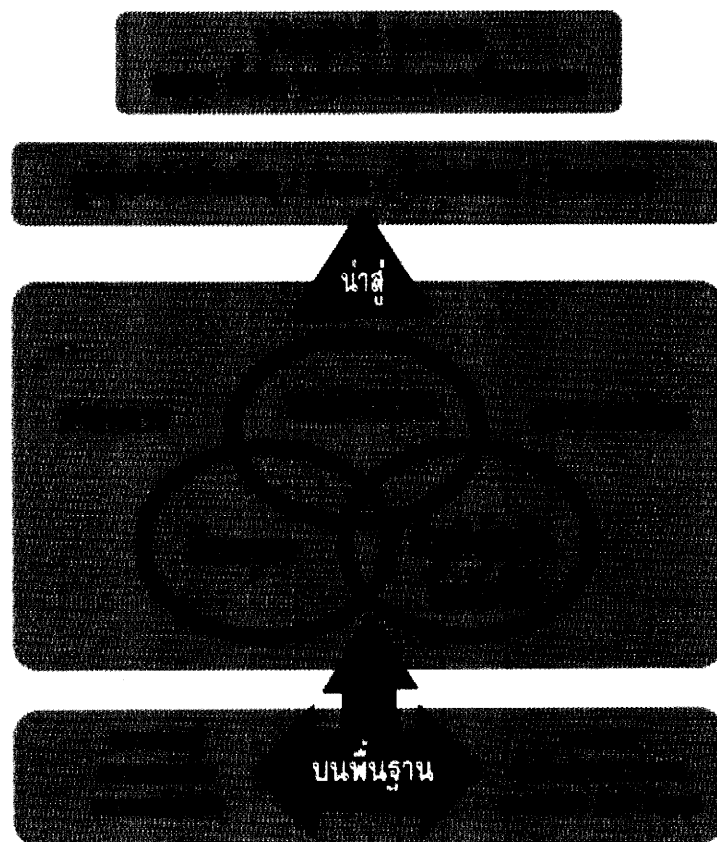
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2. เจเนอไบสำคัญ เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดความพอเพียง ต้องอาศัยทั้งคุณธรรมและหลักวิชา เป็นพื้นฐาน ดังนี้

เจเนอไบความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เจเนอไบคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต

1. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว

ประชาชนทั่วไปควรยึดหลักปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ดังนี้

- เริ่มต้นจากการเสริมสร้างตนเองให้ใฝ่เรียนรู้วิชาการและทักษะที่จำเป็นให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
- ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และประกอบอาชีพสุจริต
- ยึดหลักความประหยัด ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีวินัยในการออม
- ยึดหลักคุณธรรมที่สอดคล้องกับวิถีพอเพียงในการดำเนินชีวิต เช่น ยึดทางสายกลาง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีความซื่อสัตย์และมีระเบียบวินัย เป็นต้น

4. การทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

การเขียนรายงานการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง 5 บทมีดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

ควรมีการกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของการทำโครงการ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้มีความสอดคล้องกัน

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

นอกจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จัดทำควรมีการใส่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เช่น ความหมาย ที่มา องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

บทที่ 3 การดำเนินงาน

นอกจากวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ในส่วนสุดท้ายของบทนี้ ควรบอกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่าง

การดำเนินโครงการในครั้งนี้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

ความพอประมาณ คือ กลุ่มผู้ศึกษาได้ มีการวางแผนจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการอย่างพอประมาณ

ความมีเหตุผล คือ ในปัจจุบันปัญหามลพิษจากขยะและปัญหาภาวะโลกร้อน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษา SR และการรณรงค์ให้ผู้อื่นเข้าใจ นำไปปฏิบัติตามจะช่วยให้มีมลพิษจากขยะและปัญหาภาวะโลกร้อนลดลงได้

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ ในการทำโครงการ มักพบเจอปัญหาที่สมาชิกในกลุ่ม มีความคิดขัดแย้งกันในบางเรื่อง หรือไม่เข้าใจเนื้อหาในบางส่วน เป็นเหตุให้ไม่เข้าใจกัน ดังนั้นหากมีเรื่องขัดแย้งกัน จึงควรมีการคุยและปรับความเข้าใจให้ตรงกัน

เงื่อนไขความรู้: 1. ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลัก SR ในชีวิตประจำวัน

2. ความรู้เกี่ยวกับการประดิษฐ์ของเหลือใช้

เงื่อนไขคุณธรรม: การศึกษา SR เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ผู้คนเข้าใจและยอมรับว่าเป็นภาระหน้าที่ของตนเอง ในการร่วมมือกันจัดการขยะ เพื่อลดปัญหามลพิษจากขยะและปัญหาภาวะโลกร้อน

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ให้สรุปผลการดำเนิน โครงการตามที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ให้สรุปผลที่ทำโครงการในภาพรวมทั้งหมด และประโยชน์ที่ได้รับให้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ